

DOKUMENTARNI FILM

OTROCI Z

GORE
NA PF

Kinodvor. Kinobalon.
Moj kino je lahko Kinobalon.

Od 6.
oktobra 2012
v Kinodvoru.

Kinodvor.
Mestni kino.
www.kinodvor.org

Ustanoviteljica
javnega zavoda
Kinodvor je:

Mestna občina
Ljubljana

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

DŽMIURG

DEVICA IZ ENZILOCHA

povedka z gore Napf

Enziloč je globoka in nevarna soteska na severozahodu gore Napf. Domačini že dolga stoletja verjamejo, da tam prebivajo preklete duše brezsrčnih in grabežljivih bogatašev, ki med nevihto povzročajo strašanski hrup. V soteski pa domuje tudi devica iz Enziloča. In kako je prišla tja? V Romoosu je nekoč na lepi kmetiji živel kmet s hčerko. A sreča in zadovoljstvo sta se hiši ognila, saj je bila hčerka zelo samovoljna in vsi očetovi poskusi, da bi jo vzgojil v spoštljivo in marljivo dekle, so bili zaman. Nekega dne jo je razočarani oče preklel: »Naj te vrag odnese v Enziloč.« Komaj je izrekel te besede, že je dekle izginilo. Od takrat naprej sedi v soteski in odloča, kakšno bo vreme, ter varuje skrite zaklade. Enkrat na leto sme iz soteske. Takrat se usede na javorjev štor in si razčesava sive lase. Šele ko bodo njeni lasje čisto beli, bo odrešena prekletstva.

Otroci z gore Napf Die Kinder vom Napf

Alice Schmid, Švica, 2011, barvni, DCP, dokumentarni film, 87 minut, v nemščini s slovenskimi podnapisi, distribucija Demiurg **Za otroke od 7. leta, ob razlagi tudi od 5. leta.**

Portret švicarskega »Divjega zahoda«.

Šamponiranje krave, igranje z mucki, hranjenje kokoši, skrb za jelene, zaščita ovac pred volkovi, košnja trave, rokoborba, dirka s kolesi, petje, igranje harmonike, izdelava piškotov, folklorni ples – vse to počne petdeset otrok, ki živijo na gorskih kmetijah v osrčju Švice pri gori Napf. V šolo hodijo v 3,5 km oddaljeno vas Romoos, včasih čez rožnate travnike, drugič skozi globok sneg. Naučiti se morajo živeti v muhastih vremenskih pogojih in se izogniti nevihtnim strelam. Otroci se od očetov učijo tudi starodavne obrti kurjenja oglja, ki gorskim vasem prinaša dodatni zaslužek. V filmu se sprehodimo od ene kmetije do druge in skozi otroške oči izkusimo, kaj pomeni, če se iznenada pojavi volk, ali pa ko v domišljiji kragulj odnese kokoš. Alice Schmid je s kamero med otroki živela natanko leto dni in uspelo ji je portretirati pravi švicarski »Divji zahod«.

Kinobalon je program za otroke in mlade v Kinodvoru. Z zbirko Kinobalon želimo otrokom približati vsebine filmov in njihov nastanek. Ob igri in branju bodo filmski junaki postali otrokovi prijatelji.

Dodatne informacije: Petra Slatinšek, Filmska vzgoja in program za otroke in mlade
Kinobalon, Kinodvor, Kolodvorska 13, 1000 Ljubljana, kinobalon@kinodvor.org,
01/239 22 20

LJUBLJANSKE MLEKARNE

Bronasti pokrovitelji
Kinobalona

Kolofon | Otroci z gore Napf • Zbirka Kinobalon, 14. knjižica • Idejna zasnova: Barbara Kelbl, Petra Slatinšek • Pripravili: Alenka Veler in Barbara Kelbl • Uredila: Alenka Veler • Dokumentarni film: Barbara Kelbl • Življenje otrok na Slovenskem podeželju: Barbara Niskač Turk • Tako je pa pri nas!: Anica Žakelj (PŠ Rovtarske Žibře), Bojana Hudrap (PŠ Javorje), Judita Marovt (PŠ Šmihel) • Ali veš?: Tinka Bačič • Sskriválnica s sporočilom: Alenka Veler • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Fotografsko gradivo: iz filma Otroci z gore Napf, arhiv Slovenske kinoteke, Fivia, Gustav film, Katapult/Luksuz produkcija, arhiv Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, Anica Žakelj, Bojana Hudrap, Judita Marovt • Oblikoval: WOAF Andraž Filač • Založil: Javni zavod Kinodvor, 2012

Dejavnosti ob filmu

za družine in izobraževalne ustanove

Kinodvor, 6. oktobra ob 17:00

Premiera filma z režiserko in nastopajočimi

Ob premieri, 6. oktobra ob 17:00, nas bodo obiskale režiserka filma Alice Schmid in nastopajoči dekleti Carolin Vogel in Julie Vogel. Vabljeni na pogovor! Premiera se odvija v sklopu 18. Mednarodnega festivala sodobnih umetnosti Mesto žensk.

Prijetnost gostij v Ljubljani je podprlo Veleposlaništvo Švice.

ZOO Ljubljana, 13. oktobra ob 10:00

Kinobalon na potepu: Dotik za domači stik 5+

Na delavnici v ZOO Ljubljana bomo spoznali vseh 11 avtohtonih pasem domačih živali: božali bomo krško-poljskega prašiča, prišepnili kaj na uho lipicancu, pogledali, kako štajerska kokoš vali jajca in kdo vse nam je stoletja dajal mleko in volno. Pred delavnico priporočamo ogled filma.

Kinodvor in PMS, 29. oktobra od 9:00 do 13:00

Jesenski počitniški dvojček I.: Film in delavnica 7+

Ob 9:00 si bomo ogledali film **Otroci z gore Napf** v Kinodvoru in se nato odpravili proti Prirodoslovnemu muzeju Slovenije, kjer nas čaka še naravoslovna delavnica. Spoznavali bomo življenje v gorah.

Cena delavnice v ZOO je vstopnina z 10-odstotnim popustom. Cena počitniškega dvojčka je 6.50 EUR (vstopnina za film 4 EUR in vstopnina za delavnico 2,50 EUR). Število udeležencev je omejeno, prijave zbiramo na kinobalon@kinodvor.org. Prednost pri udeležbi imajo člani Kluba Kinobalon.

Kinodvor. Mala dvorana. Nedelja od 11:00 do 13:00

Sezamov kotichek 2+

7. 10. Visoko v gorah. Iz različnih kamnov bomo zgradili goro, posadili gozdno rušje in spoznali gorske živali (z Jernejo Bernot). **14. 10. Alpska kmetija.** Pogovarjali se bomo o življenju v gorah, zgradili alpsko hišo in ob njo postavili hlev, domače živali, pašnik (z Ireno Narobe).

Pedagoško gradivo

Na spletni strani Kinobalona najdete pedagoško gradivo, namenjeno učiteljem in staršem, ki bi želeli izvedeti več o filmu in vsebinah, ki jih obravnava. Barbara Niskač Turk piše tudi o življenju otrok v oddaljenih območjih, primerja izkušnje vrstnikov pri nas in v filmu, podaja pa tudi izhodišča za pogovore o mnogoterosti otroštev in drugačnosti, o odnosu med učenjem, igro in delom, odnosu do narave, živali in materialnih dobrin ter vrednot.

Ogled filma za izobraževalne ustanove

Učence prve in druge triade vabimo k ogledu filma skozi vse šolsko leto. Učiteljem je na voljo pedagoško gradivo, ob ogledu filma pa lahko pripravimo tudi pogovor z Barbaro Turk Niskač. Priporočamo tudi delavnico v ZOO Ljubljana: Dogodivščina z živalmi: Dotik za domači stik.

Kinobalonova spraševalnica

Režiserka in pisateljica Alice Schmid je z dokumentarnimi filmi povedala veliko zgodb o stiskih otrok po vsem svetu. Snemala jih je v Liberiji, Sierr Leone, Boliviji in Kambodži. Že od nekdaj pa si je želela posneti film o otrocih z gore Napf, kamor je umestila tudi dogajanje uspešnega in nagrajenega mladinskega romana *Trinajst je moja številka* (*Dreizehn ist meine Zahl*, 2011). Le zakaj?

Preden si posnela film *Otroci z gore Napf*, si potovala po vsem svetu in snemala filme o otrocih. Zakaj te tako zelo zanimajo ravno otroci?

Odprti so in veseli, če lahko kaj pokažejo. Veliko sem se naučila od njih. Zabavno je delati z njimi.

Zakaj si se odločila posneti film o otrocih z gore Napf?

Tudi sama prihajam iz teh krajev. Ko sem bila stara šestnajst let, sem pri nekem kmetu najela prastaro leseno hišo. Dal mi jo je za malo denarja, saj naj bi v njej strašilo. Že od nekdaj sem si želela tam posneti film. Škoda, da se duhov ne da fotografirati.

Koliko časa je potekalo snemanje?

Snemala sem 365 dni. Zjutraj sem bila z otroki pri pouku in popoldne na eni od kmetij. Otroci so mi med odmorom pripovedovali, kaj vse se dogaja pri njih doma, pa tudi o

tem, kaj bi mi radi pokazali. Na primer sledi volkov ali kragulja, ki zasleduje kokoši, ali pa žival, ki bo dobila mladiča.

Koliko gradiva je nastalo?

Posnela sem za 440 ur materiala. Film je zdaj dolg 90 minut.

Kako je potekal vsakdanjik – kdaj se je tvoj delovni dan začel in kdaj končal?

Vsak dan sem vstala ob petih zjutraj, da sem se lahko dobro pripravila, saj sem snemala sama. Pozimi sem morala najprej odkidati sneg, da sem lahko prišla do avtomobila. Zvečer, po snemanju, sem pregledala materiale in napisala zapisnik, da bi imela dober pregled nad delom. Tako sem se korak za korakom odločala, kako bom s filmom povedala zgodbo. Tiste scene, ki so se mi zdele najboljše, sem zapisala na kartice in jih prilepila na steno. Pisala sem tudi dnevnik. Ko sem šla v posteljo, je bila ura polnoč.

Vse delo si opravila sama – je to lažje ali težje kot z ekipo?

Na vsakem griču območja gore Napf je kmetija. Otroci se lahko med sabo le vidijo, a živijo izolirano, ne tako kot mestni otroci. Ker sem bila sama, sem lažje pridobila njihovo zaupanje. Velika ekipa bi jih spravila v negotovost. Televizije tam gori še ni bilo. Moje desno oko je bilo vedno za objektivom kamere, z levim pa sem se pogovarjala z otroki. Sčasoma kamere sploh niso več opazili.

Kako ste se spoznali z otroki, kako si pridobila njihovo zaupanje? Je bilo težko?

Najprej sem jih naučila, kako se naredi dober intervju. Skupaj smo raziskovali vprašanje, kaj pomeni kultura. Intervjuvali smo peka, gostilničarko iz hotela Kreuz, kmete, poštarje. Naredila sem veliko fotografij. Iz tega je nastala knjiga *Kultura je stara toliko kot fižol*.

Je otroke kdaj motilo, da jih ves čas spremljaš s kamero?

Bili so ponosni in so se veselili, kadar so mi lahko kaj novega pokazali, včasih celo skrivnosti. Neko dekle me je enkrat peljalo v gozd, kjer je zakopalo zaklad svoje babice.

Kako so na snemanje gledali njihovi vrstniki?

V času, ko sem snemala film, je bilo na Napfu 50 otrok. In vsi so v filmu. To sem jim obljubila.

Kako so s filmom zadovoljni otroci zdaj, ko je narejen?

Ko so prvič sedeli pred filmskim platnom, si ga niso upali gledati. Ampak zdaj ga znajo že na pamet. Ponosni so, saj so postali prave zvezde.

Si z otroki še vedno v stiku?

Zdaj že eno leto tudi sama živim na gori Napf. Otroci me pogosto obiščejo. Skupaj muziciramo. Zdaj imajo že pravo skupino. To poletje so odigrali dvajset koncertov na prostem, s švicarskimi orglami, pozavno, saksofonom, klarinetom, trobento.

Skoraj gotovo se je kdaj zgodilo tudi kaj nepredvidenega ...

Vsako leto gredo lovci z Napfa z otroki v gozd opazovat divje živali. Tudi jaz sem lahko šla z njimi. Naenkrat sem med vejami zagledala jelena z velikanskim rogovjem. Bila sem zelo vznemirjena. Tako od blizu jelena še nisem videla. Takoj sem vanj usmerila kamero, za mano pa so se otroci pogovarjali, kot da ne bi bilo nič. Ujezila sem se in jih zmerjala, naj bodo vendar tihi. Jelen! Drugače bo zbežal. Oni pa so se mi samo smejala. Jelen je bil le imitacija pravega jelena, ki so ga lovci nastavili za otroke, da so lahko streljali vanj.

Travniki, na katerih se pasejo krave, so ograjeni z žico, v kateri je električni tok. Enkrat sem lezla čez ograjo, saj sem hotela od blizu posneti neko kravo. Takrat pa me je streslo. Padla sem v kravjek in kamera je v velikem loku poletela po griču navzdol.

Kako se je bilo vrniti nazaj v običajni vsakdan, potem ko ste končali snemanje?

Film sem montirala v Zürichu. To je trajalo eno leto. Zdaj pa sem vesela, da živim na gori Napf.

Otroci z gore Napf in njihove male modrosti

Kilian (6 let): »Ko zakoljemo živali, jim moramo najprej na hitro odsekati glavo. Takrat naredi 'peng'.«

Thomas (10 let): »Miši lovimo le šest dni na teden. Nikdar ob nedeljah ali med prazniki.«

Céline (10 let): »Peti je treba stoje. Če sedi, je zvok drugačen.«

Reto (12 let): »Pravijo, da nevihte izvirajo iz soteske Enziloeh. Tam živijo gospodje, ki so zatirali ljudi in so bili zato pregnani iz dolin. Zdaj privzdigujejo skale. Tik pod vrhom se jim izmuznejo in skale se odvalijo navzdol. Tako nastane grom.«

Markus (13 let): »Ovce ponoči zaklepamo, volk je vedno naokoli. Ko zagleda čredo, pokonča več živali. Poje od vsake malo.«

Michaela (11 let): »Romoos je super. Imamo eno pekarno, eno pošto in eno šolo.«

Jannic (12 let): »Če bi vladal svetu, bi vedno snežilo, zmeraj bi pil Red Bull in vse bi prepustil Bogu.«

Severin (11 let): »Zmagovalne krave imajo lepe boke in raven hrbet. Vime se lepo drži trebuha.«

Thomas (10 let): »Imamo dvajset hektarjev zemlje za igro.«

Cyrril (10 let): »To so sledovi zajcev. Pozimi se tačke ugreznejo. Ampak zadnjica se pa ne ugrezne.«

Dustin (9 let): »Ta prepelica znese okoli tristo jajc na leto. Samec potrebuje pet žena. Rad ima izbiro.«

Julia (9 let): »V sanjah sem imela samo še eno kokoš. Kragulj je bil tam in napadla sem ga s palico. Kljunil me je in mi jo vzela.«

Dokumentarni film

Kaj je to?

Dokumentarni film je film, ki pripoveduje o ljudeh, stvareh in dogodkih iz resničnega življenja. Ustvarjalci dokumentarnih filmov (rečemo jim tudi **dokumentaristi**) skrbno opazujejo svet okoli sebe in skušajo posneti tisto, kar se jim zdi zanimivo. Ker ne morejo biti na več koncih hkrati, lahko posnamejo le del resničnosti tega, kar se dogaja. Zato niso le zapisovalci dogajanja, ampak z izborom snovi, načinom pripovedovanja in **filmskimi sredstvi** (način snemanja, osvetlitve, barve, zvok, glasba, komentar, montaža) filmu dajejo pomen, osebni pečat, poudarijo tisto v svetu, kar se zdi pomembno njim.

Nastajanje dokumentarnega filma običajno traja zelo dolgo časa. Dokumentarist mora najprej zelo dobro spoznati to, kar bo snemal. Režiserka filma **Otroci z gore Napf** Alice Schmid je z otroki okoliških vasi preživela vse leto. Ves čas jih je opazovala, se z njimi družila in pogovarjala, dokler jih ni spoznala dovolj dobro, da je njihova življenja lahko prenesla na film.

Nekateri dokumentaristi želijo biti v filmu čim bolj neopazni. Tudi režiserke Alice Schmid v filmu nismo videli ali slišali, čeprav je bila ves čas tam, med otroki. Takim filmom pravimo **opazovalni dokumentarci** (ali s tujko *observacijski*). Ustvarjalci teh filmov želijo biti kot muhe na zidu, ki le opazujejo dogajanje in ga snemajo. Seveda so dokumentaristi in njihove kamere precej večji od muh, zato kaj takega ni mogoče. Lahko pa si prizadevajo, da v to, kar snemajo, čim manj posegajo.

Drugi ustvarjalci želijo, da so oni tisti, ki pripovedujejo zgodbo. Tudi sami nastopijo v filmu, se pogovarjajo z udeleženci, so del dogajanja. V mnogih filmih dogajanje razlaga pripovedovalec (to je lahko režiser sam ali pa igralec, napovedovalec, ki ga najamejo). Ker razlaga vse, kar vidimo in se zgodi, mu rečemo **vsevedni pripovedovalec** (tudi *narrator*, v angleščini pa mu pravijo kar *voice of god* – božji glas, saj zgodbo pripoveduje kot nekdo, ki vse vidi in vse ve, mi pa slišimo le njegov glas).

Dokumentarni filmi so lahko podobni predavanjem – recimo učni uri v šoli, le da je učiteljica posneta na filmski trak, namesto table in knjig pa uporablja filmsko sliko (to so **razlagalni dokumentarci**, opisujejo nam recimo neki zgodovinski dogodek, deželo in njene prebivalce, živali). Lahko so podobni igranim filmom (včasih celo najamejo igralce, da uprizorijo tiste dogodke, ki jih ni bilo mogoče posneti). Uporabljajo lahko posnetke, ki jih je naredil kdo drug že kdaj prej (**arhivski posnetki**). Lahko pa so tudi zelo osebni – dokumentarist svet opisuje tako, kot ga čuti in doživlja sam. Takim dokumentarnim filmom rečemo **avtorski dokumentarci** in so pomembna umetniška zvrst filma. John Grierson, ki si je izmislil oznako dokumentarni film, je dejal, da mora dokumentarec resničnost obravnavati ustvarjalno.

Kako izdelamo dokumentarni film?

Postani dokumentarist!

Najprej se moraš odločiti, o čem bo tvoj dokumentarec pripovedoval. Kakšna bo zgodba, kdo bo njen junak? To je lahko oseba ali pa film pripoveduje o nekem dogodku (tekmovalne, srečanje, pot ...), predmetu, stvari, objektu (moje plišaste živali, na naši šoli, v našem mestu). Lahko poskušaš dokumentirati tudi pojem ali občutje (ljubezen, strah, pravičnost). Ta prva ideja, o čem film govori, je najpomembnejša. Zapiši si jo!

Potem se moraš odločiti, kakšen bo tvoj dokumentarec. Boš dogajanje le opazoval ali vanj tudi posegal? Sijajno je, če lahko posnameš dokumentarec, ki ne bo stvari le razlagal, ampak bo osebni. Pozabi na podatke (domačih nalog imamo dovolj že v šoli, ne?), raziskuj, kaj človek ali stvar ali pojem pomenita tebi. Kakšen je svet, kot ga vidiš ti.

Tako, zdaj imaš idejo in obliko filma. Potrebuješ samo še kamero (ali pa dober fotoaparat, mobilni telefon). To je zdaj tvoje glavno orodje, zato veliko snemaj in si posnetke sproti ogleduj. Le tako boš lahko tisto, kar želiš povedati, tudi zares posnel.

Lahko ga posnameš sam – prednost dokumentarca je, da ne potrebuje tako velike ekipe kot igrani film (tudi Alice Schmid je film posnela čisto sama) – ali pa z dobrim prijateljem, ki ti pomaga snemati zvok. V tem primeru takoj po vklopu obeh naprav, kamere in snemalca zvoka, glasno ploskni z rokami. Tako boš lahko kasneje med montažo sinhroniziral oba posnetka (to pomeni, da boš uskladił sliko in zvok).

Za dober dokumentarec je običajno treba posneti veliko več gradiva od končne dolžine filma. Alice Schmid je za film, ki traja uro in pol, naredila 440 ur posnetkov, torej skoraj 300-krat več. Potrebuješ torej vztrajnost.

In zdaj pride glavno – montaža filma. Posnetke naloži v program (recimo Movie Maker, Adobe Premiere ...) in jih skrbno uredi ter opremi z zvokom in glasbo.

Tako, dokumentarni film je posnet. Veseli bomo, če ga pošlješ tudi nam – oglej si razpis **Fejst.film**, natečaj za najboljši kratki film, ki ga prireja Vesela šola v sodelovanju s fejsbuk.net in Kinodvorom (<http://www.veselasola.net/fejstfilm>).

Kdo so junaki dokumentarnih filmov?

▲ Prvi junak dokumentarnega filma je bil mladi Inuit po imenu Nanook (v resnici mu je bilo ime Allakariallak). Film **Nanook s severa** je nastal že davnega leta 1922 (torej pred 90 leti) in velja za prvi dokumentarni film. Posnel ga je Robert Flaherty. Film prikazuje življenje Nanooka in njegove družine med grajenjem igluj, ko junaško lovi orjaško ribo, ki plava pod ledom in ga premetava sem in tja, ter med lovom na mroža z veliko harpuno (v resnici so Inuiti v tistem času že uporabljali puške).

Podobno kot v filmu **Otroci z gore Napf** so otroci glavni junaki tudi v dokumentarcu **Biti in imeti** (2002). Film pripoveduje o 13 osnovnošolcih, starih od štiri do enajst let, ki živijo v odmaknjeni vasi na francoskem podeželju, ter njihovem učitelju (ki je edini učitelj na šoli, hkrati pa tudi ravnatelj, prijatelj in skrbnik)

Georgesu Lopezu. Film je bil prikazan na številnih festivalih in je prejel veliko nagrad.

▼ Dokumentarci nas pogosto peljejo tudi na odmaknjene, nepoznane in nenavadne kraje. Film **Na morje!** (2009) prikazuje osupljivo lep in neokrnjen mehiški koralni greben Banco Chinchorro. V njem petletni Natan in njegov oče preživljata čudovito poletje. Skupaj lovita ribe, se potapljata in deček se spoprijatelji z belo divjo ptico.

▲ Junak dokumentarnega filma **Bonobo Beni** (2009) je mladi nagajivi in radovedni opičnjak. Že kot mladička so ga lovci odpeljali stran od mame, potem pa ga je posvojila človeška mama in ga začela pripravljati na vrnitev v divjino. Dokumentarni filmi pogosto prikazujejo življenje živali.

V mnogih dokumentarcih nastopajo tudi pomembni ljudje: znani športniki, umetniki, raziskovalci, znanstveniki. V filmu **Peterka: leto odločitve** (2002) režiser Vlado Škafar vse leto spremlja mladega šampiona, smučarskega skakalca Primoža Peterko.

Rad poslušáš glasbo? Potem ti bodo všeč glasbeni dokumentarci; ti so posebna zvrst dokumentarnega filma. V filmu **V letu hip hopa** (2011) nastopajo slovenski raperji.

▲ Z dokumentarnimi filmi se lahko borimo tudi za lepši, boljši in pravičnejši svet. Junakinja dokumentarnega filma **Starejša sestra Punam** (2009) je deklica iz Nepala, ki mora trdo delati v tovarni opeke, da zasluži denar za šolo. Film opozarja, da si vsi otroci zaslužijo pravo otroštvo.

Življenje otrok na slovenskem podeželju

Življenja otrok so si v marsičem podobna, njihov vsakdan zapolnjuje obiskovanje šole in veliko igre. V marsičem pa se izkušnje otrok tudi razlikujejo glede na okolje, v katerem živijo. Tudi pri nas se življenje v mestu razlikuje od življenja na podeželju. A tudi znotraj mesta ali podeželja bi lahko našli številne razlike. Na podeželju nekateri otroci živijo v strnjenih urbaniziranih naseljih, ki so že podobna mestom, spet drugi po manjših zaselkih, kjer imajo le malo vrstnikov za druženje, in tretji po osamelih kmetijah, ki jih obdaja zgolj narava.

Ponekod imajo otroci tudi na podeželju na voljo različne organizirane prostora-sne dejavnosti, spet druge imajo na izbiro na primer le glasbeno šolo ali tečaj tujega jezika. Na otroštvo tako v mestih kot na podeželju vpliva tudi ekonomski položaj družine.

Otroci v Poljanski dolini v Beli Krajini na primer živijo na območju, kjer število prebivalstva upada. Obiskujejo podružnično šolo v Starem trgu ob Kolpi, kjer je vpisanih nekaj več kot 30 otrok. V sklopu šole deluje tudi manjši vrtec. Nekateri živijo v vaseh, kjer nimajo družbe vrstnikov, drugi imajo več možnosti za igro s sosedi. Številni otroci obiskujejo folklorno skupino, ki deluje na šoli, nekateri pa tudi glasbeno šolo v Kočevju ali Črnomlju. Po vrtcu ali šoli se mlajši otroci večinoma igrajo na prostem, vozijo se s kolesi, plezajo po drevesih, se vozijo z gokarti in džipi. Nekateri imajo doma na vrtu trampolin, gugalnice ali hišice s tobogani. Starejši otroci del prostega časa preživijo pred računalnikom. Mlajši otroci z zanimanjem spremljajo odrasle ob vsakodnevnih opravilih, starejši pa že najdejo izgovore, da se izognejo delovnim obveznostim.

Čeprav se le še redke družine resno ukvarjajo s kmetijstvom, pa lahko skoraj vsi otroci opazujejo starše pri delu na njivah, v gozdu, sadovnjaku ali vinogradu. Nekateri imajo doma poleg domačih živali, kot so psi in mačke, še konje, krave, ovce ali kokoši. Tako že predšolski otroci pogosto pomagajo grabiti seno, hraniti ovce, pripravljati drva za zimo, pobirati jabolka ... Nekateri že imajo svoj košček njive. Ko so z očeti, se igrajo s kladivom ali vrtnikom, mamam pomagajo strgati korenček. Otroci sicer navadno nimajo obveznosti in nihče jih ne sili, da bi delali, temveč si sami želijo na svoj način sodelovati pri opravilih, ki jih opazujejo v svojem okolju in družini. Večina staršev je temu naklonjena in meni, da jim bo morda nekoč vse to prišlo prav. Spet drugi starši raje vidijo, da se otroci igrajo stran od njihovega dela, da lahko sami v miru postorijo, kar morajo.

Poleti gredo le redki otroci na morje, se pa zato celo poletje kopajo v bližnji Kolpi. Pogosto se peš ali s kolesi odpravijo na sprehod ter ob poti naberejo gozdne jagode in maline, jeseni pa s starši nabirajo gobe. Z daljnogledi radi iščejo in opazujejo divje živali, kot so srne in ptice. Tudi pozimi veliko časa preživijo zunaj, se sankajo, smučajo in uživajo v snegu.

V Sloveniji je v šolskem letu 2011/2012 delovalo 453 osnovnih šol, ki jih je obiskovalo 145.309 učencev, ter 332 podružničnih osnovnih šol, ki jih je obiskovalo 14.392 otrok. Skupaj je bilo v osnovnošolsko izobraževanje vključenih 159.701 učencev. Podružnične šole najdemo na podeželju, predvsem na področjih, ki se soočajo z upadanjem števila prebivalstva. Zanje je značilno manjše število otrok. Pouk navadno poteka kombinirano, tako da so v enem razredu združeni otroci različnih razredov (na primer prvo triletno).

PŠ Rovtarske Žibrše

Nik Anita Matej David Kristijan Tilen

PŠ Javorje

Angelika Primož Boštjan Lenart Matjaž Urh Franci

PŠ Šmihel

Nina Miha Mojca Valentin Erazem Ajda Simon Marfina

Tako je pa pri nas!

Tudi v Sloveniji živijo družine v odročnih krajih in otroci hodijo v šolo zelo daleč ter imajo podoben vsakdan kot otroci z gore Napf. Učiteljice in otroke iz podružničnih šol Javorje (Koroška), Šmihel (Štajerska) in Rovtarske Žibrše (Notranjska), ki jih obiskuje manj kot deset otrok, smo povprašali, kako se kaj imajo pri njih ...

PŠ Rovtarske Žibrše

Matej (1. r.): »Najlepši del dneva je popoldne. Ker mamice še ni doma, grem lahko na računalnik in ona nič ne ve. Doma rad pomagam. Rad grabim in pobiram kupčke. Rad sedim pri očiju na traktorju.«

Nik (1. r.): »Doma imamo kozice in zajčke in kokoši. Rad imam zajčke, ker se pustijo božat. Nabiram jim regrat. Imam tudi majhnega mucka, ki mu je ime Tim. Rad leži na pesku in na soncu. Enkrat sem videl, kako je čakal pri luknjici in ujel miško.«

David (2. r.): »Rad pomagam, kadar grabimo, čeprav se raje vozim s traktorjem. Pomagam tudi, če delamo butarice za v peč. Moja mami zna peči zelo dobre piškote.«

Kristijan (2. r.): »Pri moji babici imajo kmetijo. Tam sem zelo rad. Pomagal sem pobirati krompir in žagati drva. Najraje pa pomagam pri molži krave in božam telčke. Včasih obiščem tudi gospoda Janeza, ki ima štiri konje in jih lahko jaham. V mojem kraju mi je najbolj všeč to, da imamo svež zrak in lep gozd.«

Anita (3. r.): »Rada pomagam na kmetiji, imam svoj vrtiček in svojega bikca. Ime mu je Ficko. Je zelo luštkan. Dajem mu mleko, on pa me polije.«

Tilen (2. r.): »V šolo se vozim z avtobusom. Pozimi je pot daljša kot poleti, ker drsi. Rad imam poletje, ko hodim z družino na izlete, najrajši pa imam pomlad, ker lahko piskam na trobentice in jih tudi pojém. Ali veste, da so zdravilne?«

PŠ Javorje

Boštjan (9. r.): »Najraje imam pomlad, ker se takrat prebuja narava, in rad imam jutro, ker takrat pojejo ptice.«

Lenart (3. r.): »V šolo imam kar daleč, zato me vozi mama, iz šole pa šofer. Pozimi včasih traja vožnja dlje, ker je led, včasih pa je tudi zasneženo.«

Angelika (7. r.): »Najraje hranim koze, ker so to moje najljubše živali na naši kmetiji.«

Urh (7. r.): »Staršem pomagam pri delu. Najraje krmim živali, ker tam čutim mir.«

Matjaž (7. r.): »Želim si, da bi bilo v našem kraju več mojih vrstnikov, da bi nas bilo tudi več v šoli in da je ne bi zaprli.«

Franci (9. r.): »Imam svoje koze, ki jih je več. Rade jedo kruh. Okoli vratu sem jim privezal ovratnice in nanje obesil zvončke.«

Primož (7. r.): »Imam svojo kravo. Ime ji je Šerbi. Rada ima sol. Za njo skrbim tako, da ji čistim prostor, kjer leži, in ji dam travo ali seno. Je najmanjša od vseh krav.«

PŠ Šmihel

Učenci s PŠ Šmihel so nam narisali nekaj lepih risb in tako prikazali vzdušje v njihovem kraju in na njihovi šoli – ogledate si jih lahko v Kinobalonovem nabiralniku na spletni strani www.kinodvor.org/kinobalon.

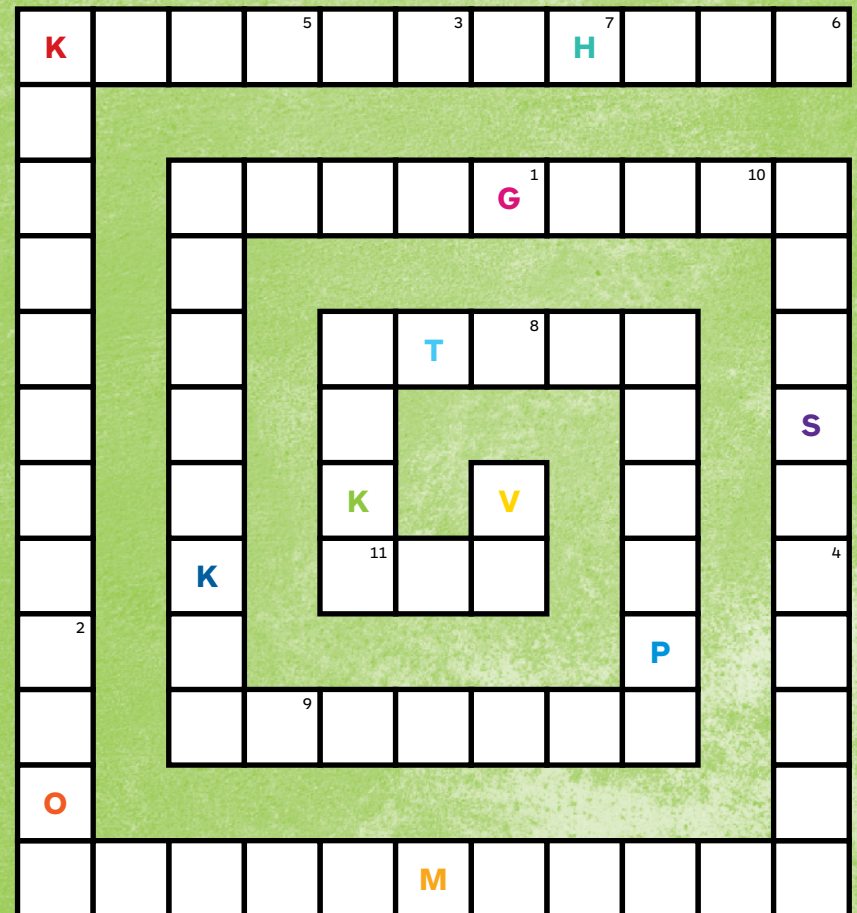
Miha (3. r.): »Doma imam tri brate in sestre. Skupaj se igramo skrivalnice in druge igre. Velikokrat pomagam atiju. Najraje grem z njim kositi travo za živino.«

Obširnejše predstavitve otrok s podružničnih šol najdete v Kinobalonovem nabiralniku na spletni strani.

SSSKRIVALNICA S SPOROČILOM

ZNAŠ RAZVOZLATI SPOROČILO V TEJ KAČI? V KVADRATKE K USTREZNO OBARVANIM ČRKAM VPIŠI PRAVE BESEDE, KI SE ZAČNEJO S TO ČRKO. VČASIH, KO SE KAČA OBRAČA, SE BESEDE PIŠEJO TUDI NAZAJ, NAVZGOR IN NAVZDOL. IZ KVADRATKOV, OZNAČENIH S ŠTEVILKAMI, SESTAVI REŠITEV.

- V** - orodje z roglji in dolgim držajem za npr. premetavanje trave
- K** - visoka, spodaj zožena pletena posoda za prenašanje (česa) na hrbtu
- T** - motorno vozilo za delo na kmetiji
- P** - vozilo za prevažanje tovora, ki se pripne vlečnemu vozilu
- K** - večji stroj za košenje
- G** - orodje z lesenimi ali železnimi zobmi za grabljenje
- S** - priprava z enim kolesom in dvema ročajema za prevažanje materiala
- M** - orodje za okopavanje
- O** - priprava za obračanje, ki se priključi traktorju
- K** - lesena stavba za sušenje sena
- H** - prostor za bivanje domačih živali

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

6

7	8	9	10	11
---	---	---	----	----

Kinodvor. Kinobalon.
www.kinodvor.org

Ali veš?

Domače živali so ljudje vzgojili iz živali, ki so jih ujeli v naravi. Za razplod in gojitev so skrbno izbirali tiste živali, ki so imele najprimernejše lastnosti. Te so se prenašale na potomce in sčasoma so v dolgih tisočletjih nastale takšne oblike domačih živali, kot jih poznamo danes. Udomačevanje živali je potekalo na različnih delih sveta.

Domača **kokoš** izhaja iz divjih vrst kokoši, ki živijo v gozdovih jugovzhodne Azije. V Indiji so redili kokoši kot domače živali že pred šest tisoč leti. Divja kokoš je videti precej drugače kot domača, pa tudi precej manj jajc znese, le nekaj na leto.

Domači **puran** izvira iz Severne Amerike. Iz divjega purana so ga vzgojili Indijanci – Azteki. Divji purani živijo v severnoameriških listnatih gozdovih. Višji so od domačih puranov, imajo daljše noge, razlikujejo pa se tudi po barvi. Podnevi si v jatah iščejo hrano, prenočujejo pa na drevesih.

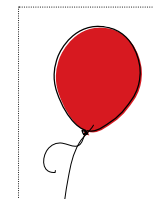
Divji prednik **goveda** je evropski tur – veličastna izumrla žival, ki so jo ljudje s prekomernim lovom iztrebili pred približno štirimi stoletji.

Vse pasme domače **ovce** izvirajo iz divje ovce, ki naseljuje južno Evropo, Malo in Centralno Azijo. Med divje ovce prištevamo tudi muflona, ki ga lahko srečamo pri nas v gorah.

Domačega **prašiča** so vzgojili iz divjega prašiča. Ta previdna, razumna in tudi napadalna vrsta je prvotno poseljevala gozdnata in stepska območja Evrope, Azije in severne Afrike. V naših krajih so divje prašiče pred nekaj stoletji skoraj iztrebili, danes pa so v naravi spet pogosti.

Kinodvor. Kinobalon.
www.kinodvor.org

Schule Romoos
Schulhaus
6113 Romoos
Switzerland

Ti je bil film všeč? Si želiš pozdraviti otroke z gore Napf in jim to povedati? Lahko jim pošlješ to razglednico. Otroci razumejo nemško, njihovi učitelji pa tudi angleško. Prosi koga od odraslih, da ti pomaga pri oblikovanju sporočila.

Moj
kino je lahko
Kinobalon.

Kinodvor.
Kinobalon.

www.kinodvor.org/kinobalon